

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเมจิ

STRATEGIES OF ACADEMIC COLLABORATION REFLECTING UNIVERSITY'S IDENTITY: A CASE STUDY OF MEIJI UNIVERSITY

วิไลลักษณ์ ตั้งศิริธงชัย* นาดยา ปิลันธนาณนท์

Wilailuck Tangsirithongchai*, Nataya Pilanthanonond

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Curriculum and Instruction, Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University.

*Corresponding author, E-mail: wilailuck_t@hotmail.com

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษามีความสำคัญมากสำหรับภาคการศึกษา เนื่องจากเป็นวิธีการหนึ่ง ที่สถาบันการศึกษาสามารถใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาผ่านความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางการศึกษาระหว่างสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษา ตลอดจนองค์กร ในภาคส่วนอื่นๆ ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยอาจจะอยู่ในรูปแบบทวิภาคีหรือพหุภาคี การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการและแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ และการดำเนินการในการสร้าง และการขยายความร่วมมือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเมจิกับประเทศต่างๆ รวมทั้งกับประเทศไทย และเพื่อนำเสนอหลักการและแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สอดคล้องกับ อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยของตนเองให้กับมหาวิทยาลัยของไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเมจิ จำนวน 15 คน ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายต่างประเทศหรือฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จากมหาวิทยาลัย 5 แห่งของไทย จำนวน 8 คน ตลอดจนนักวิชาการและนักการศึกษาจาก สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ประกอบด้วย เอกสาร สิ่งพิมพ์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ ของมหาวิทยาลัยเมจิ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและรายละเอียดเชิงลึกผู้บริหารมหาวิทยาลัยเมจิ และแบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารมหาวิทยาลัย นักการศึกษาและนักวิชาการของประเทศไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาและการหาคำร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) มหาวิทยาลัย ต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเมจิและมหาวิทยาลัยของไทยกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษา บนพื้นฐานอัตลักษณ์ของตนเองภายใต้ปรัชญา วิสัยทัศน์ และเป้าหมายทางการศึกษา รวมไปถึงแนวทาง การดำเนินการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัย โดยอาจจะมีการพิจารณานโยบาย ของภาครัฐร่วมด้วย 2) รูปแบบกิจกรรมความร่วมมือของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในภาพรวมจะประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การแลกเปลี่ยนทางวิชาการและบุคลากร การวิจัย การเรียนการสอน และการบริการวิชาการ 3) มหาวิทยาลัยควรมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของ สถาบันและอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง มีหน่วยงานขับเคลื่อน และให้โอกาสบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ภาครัฐและภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนที่เหมาะสมและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ ความร่วมมือทางการศึกษา อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

Abstract

Currently strategies of academic collaboration apparently play an important role in the education sector as they are one of the more efficient methods for educational institutions to improve quality of education through cooperation as well as exchanging knowledge with either educational institutions or other organizations. Academic collaboration can be promoted in the forms of both bilateral and multilateral, and domestic or international settings. The purposes of this research were to study the principles and approaches by which Meiji University determines the strategies of academic collaboration reflecting the university's identity and develops the collaboration based on those strategies with overseas universities including Thailand; and to propose appropriate principles and approaches by which Thai universities can determine and develop strategies of academic collaboration which well reflect their own identities. The sample groups of this qualitative research were: 15 Meiji University executives, professors and officers; 8 assistants to the president and officers of international affairs or international relations division from 5 universities in Thailand; 5 academics and educationalists from the Office of the Higher Education Commission and the Office of the Education Council. The research tools consisted of documents and related on-line information, the interview forms for Meiji University's officers and the in-depth interview forms for Meiji University's executives, and the questionnaire forms for Thai academics and educationalists. The data were analyzed using percentage and data analysis. The research findings showed that: 1) Overseas universities, Meiji University and Thai universities determine academic collaboration strategies based upon their own institutional identities; that include university philosophy, vision, policy, and educational goals including overall administration. In some cases, government policies are also taken into account; 2) Most universities share the common forms of collaboration activities, which consist of research, student exchanges, faculty and staff exchanges, instructional collaboration and academic services; 3) Universities should promote well-planned and well-grounded academic collaboration strategies based upon university identities. In addition, universities should establish the departments in charge of the collaboration as well as effective ways of brainstorming and work collaboration to determine the most appropriate strategies. Moreover, adequate long-term support from both government and private sectors is also inevitably essential.

Keywords: Strategy, Academic Collaboration, University Identity

บทนำ

ในปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ประเทศต่างๆ เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาศักยภาพในทุกๆ ด้านให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก [1] ผลกระทบดังกล่าวทำให้ภาคการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องเร่งปรับตัวพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สามารถผลิตทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถมีองค์ความรู้ที่จำเป็นมีทักษะการคิดมีทักษะการประกอบอาชีพสามารถแก้ปัญหาตนเองและสังคมเพื่อรองรับกับโลกยุคโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีทางการศึกษาที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ดังเห็นได้จากเป้าหมายของ “กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)” ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ “การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทยเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทยโดยใช้กลไกของธรรมาภิบาล การเงิน การกำกับมาตรฐาน และเครือข่ายอุดมศึกษาบนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ” [2] โดยยุทธศาสตร์หนึ่งที่สถาบันการศึกษาทั่วโลกนำมาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาก็คือ ความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางการศึกษาระหว่างสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานความรับผิดชอบในการกิจหลัก 4 ประการ

ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน (ผลิตบัณฑิต) การวิจัย (สร้างองค์ความรู้) การให้บริการวิชาการแก่สังคม (เป็นที่พึ่งของสังคม) และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (รักษาเอกลักษณ์ของชาติ) [3] ในส่วนของประเทศไทย เราได้เห็นแนวคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยยุทธศาสตร์ดังกล่าวเข้ามามีบทบาทสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาในทุกๆ ระดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ที่กล่าวถึงแผนยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการเปิดเสรีการค้าบริการด้านอุดมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาไทยใช้วางแผนยุทธศาสตร์และนโยบายทั้งในระยะสั้นและระยะยาวต่อไป เพื่อให้คุณภาพบัณฑิตในอนาคตไปสู่สากล และนำประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันได้ โดยอาศัยการสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกในการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและบุคลากรไปยังประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน ในส่วนของประเทศญี่ปุ่นนั้น รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นก็มีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและสามารถผลิตบุคลากรที่มีความสามารถออกสู่สังคมทั้งในและต่างประเทศเช่นกัน ดังเห็นได้จากโครงการ Top Global University ที่สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความเป็นสากลมากขึ้น ซึ่งหนึ่งในมาตรการที่นำมาใช้ก็คือการสร้างความร่วมมือทางการศึกษากับสถาบันต่างประเทศ [4]

ที่ผ่านมาเราได้เห็นความร่วมมือทางการศึกษาในหลากหลายมิติระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยเป็นจำนวนมากกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงจากยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น ฯลฯ แต่ทว่าความร่วมมือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยของไทยที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่นั้นยังไม่

ได้สะท้อนให้เห็นว่าถูกสร้างขึ้นมาจากหลักการใด ได้สะท้อนวิสัยทัศน์และพื้นฐานความเป็นเลิศของตนเองหรือสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหรือไม่อย่างไร ทั้งๆ ที่หลักการแนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยตนเองนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อการกำหนดทิศทางการดำเนินการความร่วมมือทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยของไทยยังมีความแตกต่างและมีช่องว่างของระดับการพัฒนา (University Divide) มาก เป็นต้นว่า ขนาด งบประมาณ ประเภท บุคลากร คุณภาพของนักศึกษา คุณภาพของสถาบัน เป็นต้น [2] นอกจากนี้ ที่ผ่านมาข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์นั้นมักจะเห็นในบริบทเชิงธุรกิจมากกว่าบริบททางการศึกษา เช่น แนวคิดอัตลักษณ์กลุ่มบริษัท (Corporate Identity) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายเกี่ยวกับอัตลักษณ์ขององค์กรในแง่มุมมองของการแข่งขันเชิงธุรกิจ [5] ทำให้มหาวิทยาลัยบางส่วนให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ความร่วมมือที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์น้อยกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งๆ ที่อัตลักษณ์นั้นมีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ต่างๆ ของสถาบัน เนื่องจากอัตลักษณ์คือลักษณะเฉพาะและโดดเด่นที่เป็นตัวตนของมหาวิทยาลัยซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ ปรัชญา ปณิธาน พันธกิจและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัย และเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความแตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น โดยจะสามารถสะท้อนให้เห็นได้จากการดำเนินการ การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย และคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ยกตัวอย่างเช่น อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล คือ วิทยาศาสตร์สุขภาพและสุขภาวะทางสังคม ในขณะที่อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คือ สำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี เป็นต้น

ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาของประเทศญี่ปุ่นได้เล็งเห็นถึงโอกาสการขยายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ประกอบกับความพร้อมของประเทศไทยทั้งเชิงโครงสร้างและนโยบายด้านการศึกษาที่ส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศต่างๆ ทั้งในและนอกภูมิภาคอาเซียน ทำให้มีความสนใจประเทศไทยในฐานะศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคอาเซียน โดยในปี พ.ศ. 2556 มหาวิทยาลัยเมจิซึ่งเป็นหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาประเทศญี่ปุ่นได้ดำเนินการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเมจิศูนย์อาเซียนในประเทศไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางการประสานงานด้านการศึกษารวมไปถึงการจัดการศึกษาทางไกลระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน โดยเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเมจิอย่างเป็นรูปธรรมบนหลักการ วิสัยทัศน์ และบริบทของตนเอง [6] และยังเป็นการกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยอื่นๆ จากประเทศญี่ปุ่นต้องการเข้ามาสร้างตลอดจนขยายความร่วมมือทางการศึกษากับประเทศไทยมากขึ้น เห็นได้จากหลังการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเมจิศูนย์อาเซียน มหาวิทยาลัยอื่นๆ จากประเทศญี่ปุ่น เช่น มหาวิทยาลัยนังยา มหาวิทยาลัยเกียวโต ก็ได้ก่อตั้งสำนักงานของตนเองเช่นกัน ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการด้านภาษาญี่ปุ่นและอาจารย์มหาวิทยาลัยเมจิจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นมาและหลักการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเมจิว่ามีความเป็นมาและมีหลักการในการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์อย่างไร เพื่อเป็นกรณีศึกษาและนำเสนอแนวทางสร้างความร่วมมือสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของไทยให้เห็นหลักการ แนวคิด และวิธีดำเนินการอันจะนำมาใช้ประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมสำหรับการสร้างยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ภายใต้ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ เป้าหมายทางการศึกษา และแนวทางการบริหารจัดการ รวมไปถึงหลักการ และแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินการในการสร้างและการขยายความร่วมมือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเมจิกับประเทศต่างๆ รวมทั้งกับประเทศไทย

2. เพื่อนำเสนอหลักการและแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยของตนเองให้กับมหาวิทยาลัยของไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องการศึกษาความเป็นมาและหลักการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเมจิที่มีต่อประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ชั้นศึกษาความเป็นมาและหลักการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเมจิ กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเมจิ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยเมจิและคณาจารย์จากคณะวิชาที่มีการสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ 3 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเกษตรศาสตร์ และคณะรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ จำนวน 15 คน (2) ชั้นสอบถามความเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเมจิ ความเป็นไปได้และอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยเมจิในประเทศไทยกับผู้ทรงคุณวุฒิ

นักการศึกษาและนักวิชาการของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายต่างประเทศ (ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์) อาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศจากมหาวิทยาลัย 5 แห่งของไทย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 8 คน ตลอดจนนักวิชาการ และนักการศึกษาจากหน่วยงานการศึกษาของรัฐ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ และผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือและสมัชชาทางการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) เอกสาร สิ่งพิมพ์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด นโยบายและแนวทางปฏิบัติของยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ (2) เอกสาร สิ่งพิมพ์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด นโยบายและแนวทางปฏิบัติภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเมจิ (3) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเมจิเกี่ยวกับหลักการแนวคิด นโยบาย และแนวทางการปฏิบัติในการสร้างความร่วมมือทางการศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำเป็นภาษาญี่ปุ่น (4) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและรายละเอียดเชิงลึกผู้บริหารมหาวิทยาลัยเมจิเกี่ยวกับหลักการแนวคิด นโยบาย และแนวทางการปฏิบัติในการสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

กับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ แบบสัมภาษณ์
นี้จัดทำเป็นภาษาญี่ปุ่น (5) แบบสอบถามความ
คิดเห็นผู้บริหารมหาวิทยาลัย นักการศึกษา
และนักวิชาการของประเทศไทยเกี่ยวกับกรอบแนวคิด
การกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยเมจิและความเป็นไปได้ตลอด
จนอุปสรรคต่างๆ เมื่อนำแนวคิดยุทธศาสตร์ของ
มหาวิทยาลัยเมจิมาใช้กับสถาบันอุดมศึกษา
ในประเทศไทย

3. ขั้นตอนการวิจัย มีรายละเอียด 3 ขั้นตอน
ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล
จากตำรา เอกสาร งานวิจัยและแหล่งข้อมูล
ทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์
ความร่วมมือทางการศึกษา เพื่อศึกษาแนวทาง
ในการส่งเสริมการสร้างความร่วมมือทางการ
ศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จากนั้นจึงแสวงหา
มหาวิทยาลัยที่สามารถเป็นตัวแทนของภูมิภาค
จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ 1. Guangxi University for
Nationalities (ประเทศจีน) [7] 2. University of
Hohenheim (ประเทศเยอรมัน) [8] 3. University
of Hawaii at Manoa (ประเทศสหรัฐอเมริกา) [9]
4. University of Queensland (ประเทศออสเตรเลีย)
[10] และสถาบันอุดมศึกษาของประเทศญี่ปุ่น
อีก 4 แห่ง ได้แก่ 1. Chiba University [11] 2.
Kyushu University [12] 3. Keio University [13]
4. University of Tokyo [14] โดยอาศัยผลการ
สำรวจจำนวนข้อตกลงและบันทึกความเข้าใจ
(MOU) ว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการที่สถาบัน
อุดมศึกษาไทยได้มีการลงนามกับสถาบันต่างประเทศ
ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2552-2553 ของสำนัก
ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ประกาศในเดือน
ธันวาคม พ.ศ. 2556 เป็นเกณฑ์ [15] จากนั้นจึง
ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษา
ต่างประเทศดังกล่าวรวมทั้งข้อมูลของมหาวิทยาลัย
เมจิ จากเอกสาร สิ่งพิมพ์และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

กับแนวคิด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ บริบท
และรายละเอียดในการดำเนินการในการสร้าง
ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ
ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยตนเอง
[16] ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์
และสังเคราะห์เนื้อหา

2. ขั้นตอนการศึกษาความเป็นมาและหลัก
การกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ความร่วมมือ
ทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย
เมจิ ตั้งแต่บริบท วิสัยทัศน์ นโยบาย วิธดำเนินการ
โครงการและกิจกรรมความร่วมมือต่างๆ
กับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศตั้งแต่ปีการศึกษา
2554 ถึง ปีการศึกษา 2558 เป็นระยะเวลา
5 ปี แล้วจึงนำมาจัดทำแบบสัมภาษณ์ แล้วนำ
ไปสอบถามผู้บริหาร เจ้าหน้าที่และคณาจารย์
ของมหาวิทยาลัยเมจิ ณ ประเทศญี่ปุ่นในเรื่อง
ของยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของ
มหาวิทยาลัยเมจิที่มีต่อสถาบันการศึกษาต่าง
ประเทศเพื่อสรุปหลักการแนวคิด นโยบาย
และแนวทางการปฏิบัติในการสร้างร่วมมือ
ทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย
โดยสัมภาษณ์เป็นภาษาญี่ปุ่น จากนั้นจึงนำ
ข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จนได้
กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการ
ศึกษาของมหาวิทยาลัยเมจิที่มีต่อสถาบันการ
ศึกษาต่างประเทศและยังคงสะท้อนอัตลักษณ์ของ
มหาวิทยาลัย

3. ขั้นตอนการสอบถามความคิดเห็น
ผู้ทรงคุณวุฒิ นักการศึกษา และนักวิชาการ
ของประเทศไทยด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับ
กรอบแนวคิดการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วม
มือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเมจิ
ความเป็นไปได้และอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนิน
ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาเช่นเดียวกับ
มหาวิทยาลัยเมจิในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทาง
ให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยในการสร้างควม
ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในอนาคต

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ

ผลการวิจัย

1. มหาวิทยาลัยต่างประเทศทั้ง 8 แห่ง และมหาวิทยาลัยเมจิใช้หลักการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษานบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของตนเองภายใต้ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และเป้าหมายทางการศึกษา รวมไปถึงแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัย กล่าวคือ แม้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะมีประวัติความเป็นมาในการก่อตั้งแตกต่างกัน แต่ทุกแห่งจะมีการกำหนดปรัชญาหรือปณิธานในการก่อตั้งที่แสดงถึงเจตนารมณ์สำคัญของมหาวิทยาลัย ทำให้เห็นเป้าหมายและวิสัยทัศน์ทางการศึกษา ตลอดจนเข้าใจแนวคิดและหลักการในการดำเนินยุทธศาสตร์ สิ่งเหล่านี้จะตกผลึกมาเป็นลักษณะอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับบริบท วิสัยทัศน์ และปรัชญาของมหาวิทยาลัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งโดยมากลักษณะอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยจะสะท้อนออกมาในรูปของความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศในด้านการศึกษาค้นคว้า คุณภาพบัณฑิต ตลอดจนจุดยืนและบทบาทของมหาวิทยาลัย ทั้งยังสามารถบ่งบอกถึงความโดดเด่นที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ สำหรับรูปแบบโครงการและกิจกรรมความร่วมมือทางการศึกษาในภาพรวมแบ่งได้เป็น การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การแลกเปลี่ยนทางวิชาการและบุคลากร การวิจัย การเรียนการสอน และการบริการวิชาการ ซึ่งมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะให้ความสำคัญในแต่ละด้านแตกต่างกันไปตามความเชี่ยวชาญ ความเป็นเลิศ หรืออัตลักษณ์ของตนเอง

2. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเมจิสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมจิเร่งส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือด้านต่างๆ กับสถาบันต่างประเทศอย่างจริงจังบนพื้นฐานความเป็นจริงของมหาวิทยาลัย มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนทั้งระยะกลางและระยะยาว เพื่อให้มีความราบรื่นและเอกภาพในการดำเนินการ โดยมีหน่วยงานด้านความร่วมมือกับต่างประเทศทำหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินยุทธศาสตร์ตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการดำเนินการต่างๆ อย่างเป็นระบบ การกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษานั้นจะยึดนโยบาย วิสัยทัศน์ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ร่วมกับนโยบายของภาครัฐเป็นหลัก สำหรับอัตลักษณ์มหาวิทยาลัย จะกำหนดจากความรู้ความสามารถ ทักษะต่างๆ รวมทั้งวิสัยทัศน์ที่มหาวิทยาลัยต้องการสร้างเสริมให้นักศึกษาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงหลังจบการศึกษา โดยมีการนำภาพลักษณ์อันโดดเด่นด้านทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย จึงนำมาสู่ลักษณะอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่แสดงถึง 1. คุณภาพบัณฑิตโดยเน้นที่ความรู้ ศักยภาพและวิสัยทัศน์กว้างไกลของนักศึกษาที่จะออกไปเป็นกำลังของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต 2. ความโดดเด่นในฐานะมหาวิทยาลัยใจกลางเมืองที่มีภาพลักษณ์ด้านความทันสมัยและความเป็นสากล

ด้านการดำเนินการ มหาวิทยาลัยเมจิมีโครงสร้างและระบบดำเนินการต่างๆ อย่างมีขั้นตอนชัดเจนและมีความรอบคอบมาก โดยขับเคลื่อนด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความร่วมมือกับต่างประเทศทั้งระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะวิชา และมีการกระจายอำนาจในการดำเนินการให้แก่คณะวิชาได้ดำเนินการเองตามความเหมาะสมภายใต้แนวทางที่มหาวิทยาลัยกำหนด คณะกรรมการผู้รับผิดชอบด้านความร่วมมือทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะวิชาจะมีการประชุมเพื่อสื่อสารทำความเข้าใจและติดตามผล

การดำเนินงาน ความร่วมมือที่เกิดขึ้นจะเป็นความร่วมมือด้านการวิจัย การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การเรียนการสอน และการแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร โดยความร่วมมือด้านการวิจัย และการแลกเปลี่ยนนักศึกษาจะมีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้เกณฑ์การเลือกสถาบันต่างประเทศเพื่อพัฒนาความร่วมมือนั้นจะเน้นหนักที่ศักยภาพด้านการวิจัย การเรียนการสอนโดยเฉพาะระบบการเรียนการสอนทางไกล และการเป็นสมาชิกเครือข่ายการศึกษาที่มีชื่อเสียงของสถาบันนั้นๆ เป็นสำคัญ

ด้านบุคลากรและทรัพยากร มหาวิทยาลัยเมจิ ได้ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษากับสถาบันต่างประเทศ ทำให้บุคลากรทั้งคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีความตื่นตัวในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย นอกจากนี้ยังมีระบบพัฒนาศักยภาพบุคลากรโดยสนับสนุนให้ไปศึกษาต่อ หรือเข้ารับการอบรมพิเศษต่างๆ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนบุคลากรกับสถาบันต่างประเทศ ตามแต่โอกาส มหาวิทยาลัยเมจินับว่ามีความพร้อมในการดำเนินยุทธศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพการศึกษา ด้านโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ด้านงบประมาณ ด้านศักยภาพของบุคลากร ด้านสถานที่ และทรัพยากรทางการศึกษา ในปัจจุบันยังจัดตั้งสำนักงานในต่างประเทศ ได้แก่ สำนักงานในประเทศมาเลเซีย สำนักงานกรุงปักกิ่ง (ประเทศจีน) และสำนักงานเมจิอาเซียนเซ็นเตอร์ (ประเทศไทย) เพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับต่างประเทศให้ได้รับความสะดวกมากกว่าที่ผ่านมา ทั้งนี้สำนักงานเมจิอาเซียนเซ็นเตอร์ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์การเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบ TV Conference อีกด้วย

ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยให้มีความเป็นสากล และสามารถแข่งขันกับสถาบันต่างๆ ทั่วโลก จึงมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินการของมหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง และต่อเนื่องทั้งในรูปนโยบาย คำแนะนำในการดำเนินการและงบประมาณ โดยเฉพาะเมื่อมหาวิทยาลัยเมจิได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการของภาครัฐที่ส่งเสริมศักยภาพมหาวิทยาลัยให้เป็นสากล (Top Global University Project) จึงได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินยุทธศาสตร์ได้อย่างมีทิศทางชัดเจนและเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน อาทิ เครือข่ายศิษย์เก่า และภาคอุตสาหกรรม ทำให้การดำเนินการของมหาวิทยาลัยมีความพร้อมและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดมากขึ้น

3. การกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์สถาบัน

ตารางที่ 1 การกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์สถาบัน

ประเด็น	มหาวิทยาลัยเมจิ	มหาวิทยาลัยของไทย
1. หลักการและแนวคิดที่นำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษา	1.1 กำหนดจากอัตลักษณ์ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของมหาวิทยาลัย	1.1 กำหนดจากนโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ พันธกิจ และบริบทพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่
	1.2 กำหนดจากการพิจารณานโยบายภาครัฐประกอบ	1.2 กำหนดตามยุทธศาสตร์ของประเทศ
2. วิธีการกำหนดลักษณะอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	2.1 กำหนดจากความรู้ ความสามารถที่นักศึกษาจะนำไปใช้ได้จริง และการสร้างความแข็งแกร่ง ความอดทน พร้อมทั้งวิสัยทัศน์ให้แก่นักศึกษา	2.1 กำหนดจากปรัชญา ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย
	2.2 กำหนดจากการมีทำเลที่ตั้งใจกลางเมืองของมหาวิทยาลัยอันเป็นภาพลักษณ์ที่โดดเด่นในแง่ความทันสมัยของการศึกษาและความสะดวกในการร่วมมือกับสถาบันอื่น	2.2 กำหนดจากสภาพสังคมและท้องถิ่น
3. ลักษณะอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	3.1 คุณภาพบัณฑิตที่สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ได้จริงทั้งในและต่างประเทศ โดยเป็นประโยชน์สำหรับปัจจุบันและอนาคต	3.1 คุณภาพบัณฑิตที่มาจากปรัชญา ความเป็นเลิศ และพันธกิจของมหาวิทยาลัยซึ่งสร้างความโดดเด่นแตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น
	3.2 ความโดดเด่นในฐานะมหาวิทยาลัยใจกลางเมืองที่มีศักยภาพและความเป็นสากล	3.2 จากงานวิจัย ไม่ปรากฏข้อมูล
4. แนวทางการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของสถาบัน	4.1 หน่วยงานด้านความร่วมมือกับต่างประเทศของมหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้นโยบายหลักของมหาวิทยาลัย	4.1 ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมักไม่ค่อยได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกำหนดยุทธศาสตร์
	4.2 กำหนดยุทธศาสตร์จากปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมายและอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ประกอบกับนโยบายของภาครัฐ	4.2 กำหนดยุทธศาสตร์จากนโยบาย วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ พันธกิจและบริบทพื้นที่ของมหาวิทยาลัยร่วมกับการพิจารณายุทธศาสตร์ของประเทศ
	4.3 มีโครงสร้างและกลไกการดำเนินยุทธศาสตร์ที่เป็นระบบ โดยขับเคลื่อนด้วยหน่วยงานด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ	4.3 มีโครงสร้างและกลไกการดำเนินยุทธศาสตร์โดยหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัยและคณะวิชา แต่การดำเนินการยังขาดความเป็นระบบ
	4.4 เกณฑ์การเลือกสถาบันต่างประเทศจะเน้นหนักที่สถาบันที่มีศูนย์การศึกษาการวิจัยและระบบการเรียนการสอนทางไกล มีความใกล้ชิดและร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างกันมาก โดยเฉพาะสถาบันที่เป็นสมาชิกเครือข่ายทางการศึกษาที่มีชื่อเสียง	4.4 พิจารณาเลือกสถาบันที่มีชื่อเสียง มีศักยภาพเทียบเท่าหรือดีกว่า พร้อมทั้งความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนาความร่วมมือ
	4.5 ให้ความสำคัญกับโครงการความร่วมมือด้านการศึกษา การวิจัย การเรียนการสอนและการแลกเปลี่ยนนักศึกษามาก	4.5 ให้ความสำคัญกับโครงการความร่วมมือด้านการศึกษา การวิจัย การเรียนการสอนและการแลกเปลี่ยนนักศึกษา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	มหาวิทยาลัยเมจิ	มหาวิทยาลัยของไทย
5. โครงสร้างการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษา	5.1 มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบด้านความร่วมมือกับต่างประเทศที่ครอบคลุมการทำงานในทุกมิติ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการดำเนินงานต่างๆ	5.1 มีหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัยที่ดูแลรับผิดชอบด้านความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้
	5.2 มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้แก่คณะวิชาต่างๆ สามารถดำเนินงานเองได้ตามความเหมาะสมภายใต้แนวทางที่มหาวิทยาลัยกำหนด	5.2 มีการประสานงานของหน่วยงานกลางกับคณะวิชาต่างๆ ในการดำเนินงานด้านต่างประเทศ พร้อมทั้งกระจายอำนาจให้คณะวิชาดำเนินงานเองได้ตามความเหมาะสมภายใต้แนวทางที่มหาวิทยาลัยกำหนด
6. รูปแบบกิจกรรม/โครงการความร่วมมือทางการศึกษา	6.1 มีความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนนักศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาวจำนวนมาก	6.1 มีความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนนักศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาวจำนวนมาก
	6.2 มีความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนวิชาการเพื่อพัฒนาศักยภาพของอาจารย์และบุคลากรต่างๆ	6.2 มีความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนอาจารย์ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ แต่ยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับกิจกรรม/โครงการอื่นๆ
	6.3 มีความร่วมมือด้านการวิจัย เนื่องจากมหาวิทยาลัยต้องการส่งเสริมด้านการวิจัยให้มีชื่อเสียงมากขึ้นในระดับสากล	6.3 มีความร่วมมือด้านการวิจัยกับสถาบันที่มีศักยภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพการศึกษาและวิจัยของตนเอง
	6.4 มีความร่วมมือด้านการเรียนการสอน ทั้งหลักสูตรร่วมกันและหลักสูตรอบรมพิเศษ ตลอดจนการเรียนการสอนทางไกลร่วมกับสถาบันต่างประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนการสอน	6.4 มีความร่วมมือด้านการเรียนการสอน ทั้งหลักสูตรร่วม และหลักสูตรอบรมพิเศษร่วมกับสถาบันต่างประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนการสอน

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์สถาบันของมหาวิทยาลัยเมจิและมหาวิทยาลัยของไทยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

3.1 ทั้งมหาวิทยาลัยเมจิและมหาวิทยาลัยของไทยนั้นมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องหลักการและแนวคิดที่นำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์สถาบัน กล่าวคือ กำหนดยุทธศาสตร์จากนโยบายวิสัยทัศน์ และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยประกอบกับนโยบายหรือแนวทางยุทธศาสตร์ของภาครัฐ

3.2 วิธีการกำหนดลักษณะอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย พบว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือมหาวิทยาลัยเมจิจะกำหนดอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยจากความรู้ความสามารถ ทักษะต่างๆ รวมทั้งวิสัยทัศน์ที่มหาวิทยาลัยต้องการสร้างเสริมให้นักศึกษาเพื่อให้นำมาใช้ประโยชน์ได้จริงหลังจบการศึกษา โดยมีการนำภาพลักษณ์อันโดดเด่นด้านทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ในขณะที่มหาวิทยาลัยของไทยนั้นจะกำหนดอัตลักษณ์จากปรัชญาและความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย ประกอบกับสภาพ

สังคมและท้องถิ่น โดยไม่ได้ดูภาพลักษณ์ด้านทำเลที่ตั้งในฐานะที่เป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจนเท่ากับมหาวิทยาลัยเมจิ

3.3 ด้วยวิธีการกำหนดอัตลักษณ์ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ลักษณะอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเมจิและมหาวิทยาลัยของไทยนั้นเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงถึงคุณภาพบัณฑิต แต่แตกต่างกันที่คุณภาพบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเมจินั้นจะเน้นที่ความรู้ ศักยภาพและวิสัยทัศน์ของนักศึกษาที่จะออกไปเป็นกำลังของสังคม รวมไปถึงใช้ความได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยที่อยู่กลางใจเมืองมาชูความโดดเด่นของมหาวิทยาลัย ในขณะที่มหาวิทยาลัยของไทยจะเน้นที่คุณภาพนักศึกษาที่มาจากปรัชญา ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยและสภาพสังคมมากกว่าศักยภาพของตัวนักศึกษาที่จะนำความรู้ ความสามารถเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริง และไม่มีการชูภาพลักษณ์ด้านทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับมหาวิทยาลัย

3.4 การดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์สถาบัน พบว่ามีความแตกต่างกันในหลายด้าน เริ่มจากผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมจิมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โดยอาศัยหน่วยงานด้านความร่วมมือกับต่างประเทศเป็นหลักตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการดำเนินงานในระดับต่างๆ แต่มหาวิทยาลัยของไทยนั้นผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์และดำเนินการต่อโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ สำหรับการดำเนินการนั้น มหาวิทยาลัยเมจิจะดำเนินการต่างๆ อย่างมีขั้นตอนชัดเจนและเป็นระบบมากกว่าของมหาวิทยาลัยของไทย นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การเลือกสถาบันต่างประเทศเพื่อพัฒนาความร่วมมือก็มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ มหาวิทยาลัยเมจิจะมีเกณฑ์การเลือกสถาบันต่างประเทศเพื่อพัฒนาความร่วมมืออยู่ที่ศักยภาพด้านการวิจัย การเรียนการสอน

โดยเฉพาะระบบการเรียนการสอนทางไกล และการเป็นสมาชิกเครือข่ายการศึกษาที่มีชื่อเสียงของสถาบันนั้นๆ เป็นสำคัญ ในขณะที่มหาวิทยาลัยของไทยนั้นจะพิจารณาเลือกสถาบันที่มีชื่อเสียง มีศักยภาพ และความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือ อย่างไรก็ตาม ทั้งมหาวิทยาลัยเมจิและมหาวิทยาลัยของไทยมีแนวทางสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา การวิจัย การเรียนการสอน และการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเช่นเดียวกัน

3.5 โครงสร้างการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของทั้งมหาวิทยาลัยเมจิและมหาวิทยาลัยของไทยมีโครงการการดำเนินยุทธศาสตร์ที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ ทั้งระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะวิชา และมีการกระจายอำนาจในการดำเนินการให้แก่คณะวิชาได้ดำเนินการเองตามความเหมาะสมภายใต้แนวทางที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยมหาวิทยาลัยเมจิจะมีระบบการทำงานเป็นขั้นตอนชัดเจน สามารถตรวจสอบซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความผิดพลาดน้อยกว่ามหาวิทยาลัยของไทยที่ยังขาดการประสานงานที่ดี ทำให้ระบบการทำงานขาดเอกภาพและความต่อเนื่อง

3.6 ทั้งมหาวิทยาลัยเมจิและมหาวิทยาลัยของไทยมีรูปแบบกิจกรรม/โครงการความร่วมมือทางการศึกษาลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีกิจกรรม/โครงการความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการร่วมวิจัยและด้านการแลกเปลี่ยนนักศึกษามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ โครงการด้านการเรียนการสอน และที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ โครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร เนื่องจากยังไม่มีความพร้อมด้านนี้เท่าที่ควร แม้รูปแบบกิจกรรม/โครงการความร่วมมือจะคล้ายกันและมีขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและศักยภาพของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน แต่สำหรับมหาวิทยาลัยเมจิแล้ว ความร่วมมือนี้จะต้องส่งเสริมการผลิตนักศึกษาที่มีความรู้

ความเชี่ยวชาญและความแข็งแกร่งในฐานะปัจเจกบุคคลที่สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ได้จริงและเป็นบุคลากรที่มีศักยภาพในระดับโลก ในขณะที่สำหรับมหาวิทยาลัยของไทยนั้นความร่วมมือที่เกิดขึ้นจะมุ่งเน้นที่การผลิตบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถตามปรัชญาและความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยมากกว่า

4. ความเป็นไปได้และอุปสรรคในการที่มหาวิทยาลัยของไทยจะดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยเมจิในประเทศไทย

ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยของไทยส่วนใหญ่จะมีผู้บริหารที่มีศักยภาพและความสามารถเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาภายใต้นโยบายวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และพันธกิจร่วมกับยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยมักจะเน้นที่คุณภาพนักศึกษาที่มาจากปรัชญา ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยและสภาพสังคม ในการกำหนดยุทธศาสตร์นั้น มหาวิทยาลัยของไทยควรมีการระดมความเห็นจากบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องให้มากขึ้น เนื่องจากบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องจะสามารถให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่มาจากงานในระดับปฏิบัติและข้อมูลอื่นๆ อย่างรอบด้าน ทั้งนี้มหาวิทยาลัยควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อให้สามารถกำหนดและดำเนินแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างเหมาะสมและเป็นระบบ สิ่งสำคัญและจะเป็นอีกประการหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยของไทย ก็คือ การมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีความต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของตนเองและอยู่บนพื้นฐานความจริงของมหาวิทยาลัยโดยมีกรอบเวลาทั้งที่เป็นแผนระยะยาว และแผนระยะสั้นเพื่อให้บุคลากรได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน

สำหรับการดำเนินการ การแต่งตั้งคณะทำงานพร้อมทั้งส่งเสริมระบบการทำงานที่มีการสื่อสารทำความเข้าใจและกระตุ้นความร่วมมือของบุคลากรตั้งแต่ผู้บริหารไปจนถึงบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การดำเนินงานราบรื่นและไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยของไทยมีปัญหาการขาดแคลนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานทั้งในแง่จำนวนและความสามารถ จึงควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทั้งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยยังควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความยืดหยุ่น สามารถประนีประนอมกับทุกฝ่าย มีความเป็นกลางในการปฏิบัติงาน และรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายโดยไม่ลืมนัดยืนและแนวทางของตนเองเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก นอกจากนี้ควรมีการเตรียมบุคลากรรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ มีเจตคติที่ดี และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้เข้ามารองรับกับจำนวนกิจกรรม/โครงการที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยของไทยนั้นจะพิจารณาเลือกสถาบันที่มีชื่อเสียง มีศักยภาพ และความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือ และโครงการ/กิจกรรมที่มีมากที่สุด ได้แก่ โครงการ/กิจกรรมความร่วมมือด้านการศึกษาระดับปริญญาตรี การเรียนการสอนและการแลกเปลี่ยนนักศึกษา

สำหรับด้านทรัพยากรนั้น มหาวิทยาลัยของไทยควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาต่างๆ ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการดำเนินการของแต่ละมหาวิทยาลัย เนื่องจากงบประมาณและทรัพยากรจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน การมีความพร้อมด้านทรัพยากรนี้ยังมีส่วนดึงดูดให้สถาบันต่างประเทศหลายแห่งเลือกที่จะพัฒนาความร่วมมือต่อกัน

สำหรับด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน แม้ว่ามหาวิทยาลัยของไทยจะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน แต่จะเห็นว่า

ปัญหาด้านเสถียรภาพทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา อาทิ ภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลง นโยบายทางการศึกษาอยู่บ่อยครั้ง ภาคเอกชน ประสบปัญหาเศรษฐกิจ รวมไปถึงการออกนอกกระบวน ของมหาวิทยาลัย ทำให้การสนับสนุนเหล่านั้น บางครั้งขาดความต่อเนื่องหรือแนวทางการ สนับสนุนนั้นอาจยังไม่ตรงกับความต้องการของ มหาวิทยาลัย จึงเป็นสาเหตุให้มหาวิทยาลัยของไทยประสบปัญหาการบริหารจัดการ และนำมาสู่ การที่มหาวิทยาลัยต้องหารายได้โดยการดำเนินการ เชิงการตลาดมากขึ้น รวมไปถึงการดำเนินการ อื่นๆ ที่คลาดเคลื่อนไปจากเป้าหมายที่วาง ไว้ ดังนั้นภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการ สนับสนุนที่มีทิศทางชัดเจน ต่อเนื่องและเหมาะสม แก่มหาวิทยาลัยให้มากกว่าในปัจจุบันทั้งด้าน งบประมาณและด้านนโยบาย สำหรับการสนับสนุน ของภาคเอกชน มหาวิทยาลัยควรร่วมมือกับ เครือข่ายศิษย์เก่าให้มากขึ้น ตลอดจนควรสร้าง ความร่วมมือเชิงรุกกับภาคเอกชน โดยนางาน วิจัยและบริการไปใช้ประโยชน์จริงในเชิงพาณิชย์ และสาธารณะ ซึ่งสามารถเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ ให้กับมหาวิทยาลัยอีกทางหนึ่ง

สรุปและอภิปรายผล

1. การมีอัตลักษณ์สถาบันด้านคุณภาพ บัณฑิตที่เน้นความสามารถและวิสัยทัศน์ที่เป็น ประโยชน์ในการทำงาน

มหาวิทยาลัยเมจิจะกำหนดอัตลักษณ์สถาบัน ในเรื่องคุณภาพบัณฑิตโดยให้ความสำคัญกับ การสร้างเสริมความรู้ความเชี่ยวชาญ ความเข้มแข็ง อดทนและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อให้นักศึกษา นำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในสังคมทั้งใน และต่างประเทศ ซึ่งความรู้ความเชี่ยวชาญนั้นจะ เป็นรากฐานต่อไปสำหรับอนาคต ในขณะที่ มหาวิทยาลัยของไทยมักจะส่งเสริมคุณภาพ บัณฑิตที่เน้นความรู้ความเชี่ยวชาญจากความเป็น เลิศตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย โดยคำนึง

ถึงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หลังจบการศึกษา น้อยกว่าที่ควรจะเป็น จากความแตกต่างนี้ ทำให้ เห็นว่า นอกเหนือจากความเป็นเลิศตามปรัชญา ของมหาวิทยาลัยแล้ว มหาวิทยาลัยของไทย สามารถนำแนวคิดดังกล่าวของมหาวิทยาลัยเมจิ มาประยุกต์ใช้เพื่อให้นักศึกษามีทั้งความรู้ความ เชี่ยวชาญตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย และความรู้ ทั่วทั้งทักษะต่างๆที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ จริงหลังจากจบการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความ ต้องการของสังคม รวมไปถึงความต้องการของ ตลาดแรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคอาเซียน

2. การมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและมีกรอบ เวลาในการดำเนินการ

แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มหาวิทยาลัย เมจิดำเนินการอยู่นั้น จะมีการกำหนดแผน ยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีการวางกรอบเวลาที่ทั้งเป็น แผนระยะกลางและแผนระยะยาว เพื่อให้การ ดำเนินยุทธศาสตร์มีความต่อเนื่องไปสู่เป้าหมาย ในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยใจกลางเมืองที่รองรับ ศตวรรษที่ 21 เมื่อเปรียบเทียบกับกำหนดยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยของไทยแล้ว จะเห็นว่า มหาวิทยาลัยของไต้หวันก็มีการกำหนดยุทธศาสตร์ ที่ชัดเจน ตลอดจนมีตัวชี้วัดเพื่อกำกับการดำเนินการ ไม่ต่างจากมหาวิทยาลัยเมจิ เพียงแต่การดำเนินการ นั้นอาจยังไม่ครอบคลุมหรือมีทิศทางชัดเจนเท่า เนื่องจากการกำหนดยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ของไต้หวันมักขึ้นอยู่กับศักยภาพและวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารเป็นสำคัญ ซึ่งบางครั้งอาจจะยังขาด การระดมความคิดจากบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องเพื่อ ข้อมูลที่รอบด้านและรอบคอบ ดังนั้น เพื่อให้การ ดำเนินยุทธศาสตร์มีความชัดเจนและสอดคล้องกับ เป้าหมายของมหาวิทยาลัยบนพื้นฐานที่เป็นจริง มหาวิทยาลัยของไทยควรเปิดโอกาสให้บุคลากร และเจ้าหน้าที่ได้แสดงความคิดเห็นพร้อมข้อมูล เชิงประจักษ์ต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการ กำหนดยุทธศาสตร์และการนำยุทธศาสตร์นั้น ไปปฏิบัติ

3. การมีจุดแข็งด้านโครงสร้างและระบบการดำเนินการด้านความร่วมมือ

มหาวิทยาลัยเมจิมีจุดแข็งด้านโครงสร้างและระบบบริหารจัดการมหาวิทยาลัย จึงส่งผลให้มีระบบการดำเนินการด้านความร่วมมือทางการศึกษาที่เข้มแข็งด้วย เนื่องจากมีหน่วยงานรับผิดชอบทำหน้าที่ครอบคลุมทุกมิติตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ และการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โดยการทำงานจะเป็นขั้นตอน มีการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น ร่วมมือประสานงานกัน ตลอดจนสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ ทำให้เกิดความผิดพลาดน้อย มหาวิทยาลัยของไทยสามารถนำตัวอย่างโครงสร้างและระบบการทำงานที่เข้มแข็งและมีความร่วมมือกันเช่นนี้มาประยุกต์ใช้กับการดำเนินการต่างๆ ในมหาวิทยาลัยได้ตามความเหมาะสม เพื่อลดปัญหาการดำเนินการที่อาศัยความสามารถของบุคลากรมากเกินไปจนบางครั้งขาดระบบการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การดำเนินการชะงักงัน และไม่ราบรื่น

4. การมีเกณฑ์การเลือกสถาบันเพื่อสร้างความร่วมมือทางการศึกษาที่เน้นสถาบันที่เป็นสมาชิกเครือข่ายทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยเมจิมีเกณฑ์การเลือกสถาบันต่างประเทศที่ให้น้ำหนักกับสถาบันที่มีศูนย์การศึกษาการวิจัยและระบบการเรียนการสอนทางไกลมีความใกล้ชิดและร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างกันมาก โดยเฉพาะสถาบันที่เป็นสมาชิกเครือข่ายทางการศึกษาที่มีชื่อเสียง ดังนั้นมหาวิทยาลัยของไทยที่ยังมีแนวโน้มเลือกสถาบันต่างประเทศที่มีชื่อเสียง มีศักยภาพเทียบเท่าหรือดีกว่ามาสร้างความร่วมมือควรนำเกณฑ์การเลือกสถาบันต่างประเทศที่เป็นสมาชิกเครือข่ายทางการศึกษาที่มีชื่อเสียงมาร่วมพิจารณา เพื่อให้ความร่วมมือที่เกิดขึ้นไม่หยุดอยู่เพียงแต่ความร่วมมือแบบทวิภาคี แต่ยังสามารถขยายให้เป็นแบบพหุภาคี ซึ่งจะเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

5. การจัดตั้งสำนักงานในต่างประเทศ

มหาวิทยาลัยเมจิได้จัดตั้งสำนักงานต่างประเทศหลายแห่งเพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินการด้านความร่วมมือของมหาวิทยาลัย เช่น สำนักงานในประเทศมาเลเซีย สำนักงานกรุงปักกิ่ง (ประเทศจีน) และสำนักงานเมจิอาเซียนเซ็นเตอร์ในประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยคู่สัญญากับมหาวิทยาลัยเมจิ) โดยทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยพร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อให้มหาวิทยาลัยได้นำไปวิเคราะห์ก่อนดำเนินนโยบายใดๆ รวมทั้งเป็นศูนย์ดูแลนักศึกษาและบุคลากรแลกเปลี่ยน ทั้งนี้ สำนักงานเมจิอาเซียนเซ็นเตอร์ในประเทศไทย ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์การเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบ TV Conference ซึ่งในอนาคตอาจเป็นหนึ่งในช่องทางการพัฒนาให้เป็นวิทยาเขตในต่างประเทศได้ด้วย การดำเนินการเชิงรุกเช่นนี้ แม้ว่าจะต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูงและอาจจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ แต่ก็สามารถเป็นแนวทางหนึ่งให้มหาวิทยาลัยของไทยได้นำไปพิจารณาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทตนเอง หากต้องการขยายการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศให้ไปสู่ระดับสากลอย่างจริงจังมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากสำนักงานในต่างประเทศสามารถสนับสนุนการดำเนินการได้หลากหลายบทบาทและหน้าที่ดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งเป็นการแสดงถึงประโยชน์และความสำคัญของการดำเนินงานต่อองค์กรหลายประการ อาทิ เป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน การเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ การสร้างฐานในการเปิดตลาดต่างประเทศอื่นๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ในการดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษานั้น มหาวิทยาลัยควรมีการพิจารณาบทบาทเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยตนเองอย่างละเอียดรอบคอบอีกครั้งว่าเอกลักษณ์ที่แท้จริง

และเหมาะสมกับมหาวิทยาลัยคืออะไร การมีความชัดเจนเรื่องอัตลักษณ์นี้จะทำให้มหาวิทยาลัยสามารถวางแผนทางหรือยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ รวมทั้งยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยได้ถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีปรัชญา บริบท ความเชี่ยวชาญ และความเป็นเลิศ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยแตกต่างกัน

2. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีโครงสร้างและระบบการทำงานบนพื้นฐานความเข้าใจความร่วมมือ และเจตคติที่ดีของบุคลากร เพื่อให้การดำเนินยุทธศาสตร์สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยที่บุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการประสานงานกัน เพื่อลดปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ อาทิ ความล่าช้าในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ ความแตกต่างทางความคิดทัศนคติและแนวทางในการดำเนินงาน การดำเนินงานที่ไม่อยู่บนพื้นฐานความจริงของมหาวิทยาลัย การขาดธรรมาภิบาลในหน่วยงาน ฯลฯ

3. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาเป็นหนึ่งในช่องทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพมหาวิทยาลัย ซึ่งจะนำไปสู่การผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมเพื่อเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ

และประชาคมโลกต่อไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือแบบองค์รวมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา เพื่อให้การดำเนินนโยบายของมหาวิทยาลัยสามารถบรรลุผลสำเร็จ

4. มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรมีการนำผลการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยนี้ไปศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและดำเนินการในการพัฒนาตลอดจนดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยตนเองต่อไป รวมทั้งควรมีการติดตามผลการดำเนินนโยบายและการดำเนินการต่างๆ ดังที่กำหนดในยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อประเมินผลการดำเนินการว่า ยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้นั้นบรรลุเป้าหมายตามที่มหาวิทยาลัยต้องการหรือไม่อย่างไร

5. ควรมีการวิจัยต่อยอดต่อจากงานวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการกำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาในบริบทอื่นๆ นอกเหนือจากอัตลักษณ์สถาบัน เช่น การวิจัยยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางการศึกษาภายใต้ปัจจัยเชิงภูมิภาค เนื่องจากปัจจัยเชิงภูมิภาคนั้นกล่าวได้ว่ามีส่วนสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอย่างมากในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทย ใน 5 ปีข้างหน้า*. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/166>
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2557, จาก <http://113.53.231.35/ipepb/12/15.pdf>
- [3] ประดิษฐ์ มีสุข; และ ทรงธรรม วีระกุล. (2551). *วิกฤตคุณภาพบัณฑิตศึกษากับบทบาทมหาวิทยาลัย*. ใน *หนังสือทักษิณวิชาการ'51 มหาวิทยาลัยทักษิณกับทางแก้วิกฤตของชาติ*. หน้า 119-143. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- [4] OECD. (2015). *Education Policy Outlook: Japan*. Paris: OECD Publishing. Retrieved October 20, 2016, from www.oecd.org/education/policyoutlook.htm
- [5] ศุภฤกษ์ รักชาติ; และ สุวิมล ว่องวาณิช. (2012). การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้านความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์โรงเรียนและแนวทางการกำหนดอัตลักษณ์โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. (7): 2271-2285. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V71/v71d0166.pdf>
- [6] Meiji University. (2014). *About Meiji University*. Retrieved December 2, 2014, from <http://www.meiji.ac.jp/cip/english/about/international/index.html>
- [7] Guangxi University for Nationalities. (2014). *About us*. Retrieved November 12, 2014, from <http://english.gxun.cn/aboutus.html>
- [8] University of Hohenheim. (2014). *Profile*. Retrieved November 12, 2014, from <https://www.uni-hohenheim.de/1598?&L=1>
- [9] University of Hawaii at Manoa. (2014). *Manoa International Exchange*. Retrieved November 12, 2014, from <http://manoa.hawaii.edu/mix>
- [10] The University of Queensland. (2014). *University of Queensland Strategic Plan 2014-2017*. Retrieved November 12, 2014, from <http://www.uq.edu.au/about/docs/strategicplan/StrategicPlan2014.pdf>
- [11] Chiba University. (2014). *About Chiba University*. Retrieved November 12, 2014, from <http://www.chiba-u.ac.jp/e/about/index.html>
- [12] Kyushu University. (2014). *About Kyushu University*. Retrieved November 12, 2014, from <http://www.kyushu-u.ac.jp/english/university/index.php>
- [13] Keio University. (2014). *Introduction*. Retrieved November 12, 2014, from http://www.keio.ac.jp/en/about_keio/introduction.html
- [14] Tokyo University. (2014). *About the University of Tokyo*. Retrieved November 12, 2014, from <http://www.u-tokyo.ac.jp/en/about/index.html>
- [15] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันต่างประเทศ พ.ศ. 2552-2553*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2557, จาก <https://drive.google.com/file/d/0B0tJlz-N98SrcXpPZ1lmWVRSaGc/view?pref=2&pli=1>
- [16] Meiji University. (2014). *Organization for International Collaboration*. Retrieved December 2, 2014, from <http://www.meiji.ac.jp/cip/english/institute/international.html>